

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

P. J. van Kampen, Zeist

Barnabas, een goed man.....(2)

Anderen erbij betrekken

Barnabas is, in Handelingen 11, in Antiochië. Er is een nieuw probleem ontstaan; dat heeft te maken met de entree van heidenen in de christelijke gemeente.

Barnabas, afgevaardigde van de „thuisgemeente” in Jeruzalem, komt op bezoek, „verheugt zich over het probleem” en wekt de gelovigen op.

Maar hij doet méér! Hij gaat naar Tarsus om Paulus op te zoeken en mee te nemen. De Jonge Kerk heeft hem nodig, Barnabas ziet dat. Dat lijkt een trek van Barnabas te zijn: zien waar de moeilijkheden van anderen liggen. (Hand. 11:25).

Paulus komt mee en er gebeurt veel in de gemeente van Antiochië. Zozeer zelfs dat daar de Eerste Zendingsreis begint.

Het is, zo blijkt, niet alleen Barnabas die Paulus' aanwezigheid wenst, maar de Heilige Geest zelf wil het! Ze moeten op reis. Dat Barnabas mensen „mee-neemt” blijkt ook hier. Zijn neef Marcus gaat mee op reis. (Hand. 12:25; Kolossenzen 4:10).

Overvleugeld?

De groep zendingswerkers gaat het eerst naar Cyprus. Daar „speelt Barnabas een thuis wedstrijd”. Hij kwam daar immers vandaan. De volgorde in het begin van Handelingen 13 is dan ook steeds: Barnabas en Saulus.

Maar dan, vanaf Handelingen 13 vers 13 is het vaak omgekeerd! „Paulus en Barnabas” lezen we geregeld, in die volgorde; bijvoorbeeld in hoofdstuk 13 vers 43 en 50, en hoofdstuk 15 vers 2 en 22 (toegegeven, een paar maal lezen we ook „Barnabas en Paulus”, in 15: 12 en 26). En, nadrukkelijker nog, al in hoofdstuk 13 vers 13, als net het verslag van het verblijf op Cyprus is afgerond, staat er: „Paulus en die met hem waren” (13:13). Klaarblijkelijk hoort daar ook Barnabas bij, degene die veel langer christen is dan Paulus, die deze in het werk heeft ingeschakeld, die...

Het lijkt erop dat Paulus hem in feite overvleugelt! Hij is de spreker; Barnabas blijft kennelijk meer op de achtergrond.

Dat lijkt te worden bevestigd door de

episode op Cyprus (Hand. 13:1-12) waar Paulus het woord voert, „vervuld met de heilige Geest”. Hij is het die een indrukwekkend ingrijpen van God „bewerkstelligt”, (als je dat zo mag noemen). Later, in Lystra, wordt Barnabas voor oppergod Zeus aanzien en Paulus voor god Hermes, „omdat hij het was die het woord voerde”. (14:12).

Werd Barnabas overvleugeld? Hoe vatte hij het op dat zijn collega Paulus, een „laatkomer in het Koninkrijk” het voortouw nam?

Geen „doetje”

Eén ding is duidelijk, Barnabas was geen doetje. Hij maakte mee hoe „een tovenaer, een valse profeet” op Cyprus blind werd. Hoe een man in Lystra genezen werd. Hoe Paulus werd gestenigd en op kennelijk wonderbare wijze weer tot leven kwam. Anders dan zijn neef Johannes Marcus gaf hij niet zo gauw op (Hand. 13:13). Hij bleef, omdat de Here het van hem vroeg.

Inhoud

Drs P. J. v. Kampen
Barnabas, een goed man...

214 Drs A. v. Deursen,
Calvijn in Afrika (3)

315 Ds G. v. d. Brink,
Pastorale Notities

316 Ds M. R. v. d. Berg,
De eerste brief aan -
de Korinthiërs (1)

317 M. de Jonge,
Hulp bij Bijbelstudie

318 Drs O. Mooiweer,
Boekbespreking

319 Mr dr J. Meulink,
Boekbespreking

Ook wordt duidelijk dat hij confrontaties niet uit de weg gaat.

Toen joodse Christenen verklaarden dat heidenen zich eerst moesten laten besnijden om bij Christus te horen, ontstond er „van de zijde van Paulus en Barnabas geen gering verzet en tegenspraak tegen hen.” (Hand. 15:2). Lukas' manier om te zeggen dat ze een enorme rel schopten! Dit was immers van zéér principiële aard.

Als ze de discussie hierover in Jeruzalem „gewonnen” hebben, en de uitslag van de beraadslaging aan de gemeenten moeten melden, ontstaat er tussen Barnabas en Paulus een verhouding die omschreven wordt als „verbittering” (15:39), zodat ze voortaan niet meer samen op weg gaan.

Karakteristiek

Karakteristiek is dat de inzet van die „verbittering” de positie is van een mens, in dit geval van Barnabas' neef Johannes Marcus. Die heeft hen in de steek gelaten op hun eerste reis. En Paulus vindt derhalve: die komt er bij **213**

mij niet meer in – onbetrouwbaar! Barnabas pleit kennelijk voor een nieuwe kans voor Marcus. Ze komen niet tot elkaar, meer nog, ze gaan uiteen, elk hun eigen weg.

Maar wie de verdere geschriften van het Nieuwe Testament kent moet tot de conclusie komen dat Barnabas gelijk heeft gekregen! Aan het einde van de brief aan de Kolossenzen meldt Paulus dat „Marcus, de neef van Barnabas” bij hem is (Koloss. 4:10), terwijl aan het eind van de tweede brief aan Timotheüs – wat veel geleerden Paulus’ laatste brief achten – van Marcus wordt gezegd „want hij is mij van veel nut voor de dienst” (2 Tim. 4:11). Hij is de schrijver van het gelijknamige evangelie, volgens veel geleerden, het vroegste van de vier evangeliën.

Waar Paulus zich als „prediker” en „verrichter van tekenen” ontwikkelt, haalt Barnabas niet echt de publiciteit. Hij lijkt meer een figuur op de achtergrond. Heeft hij dat moeilijk gevonden? We weten het niet. Wel weten we dat hij een scherpe blik had. Meestal tenminste.

Een uitzondering lijkt te zijn het gebeuren dat we beschreven zien in Galaten 2.

Want niet voor niets wordt hij genoemd „een goed man, vol van de heilige Geest en van geloof”. Voor het zien van het potentieel van anderen, en het aanvaarden van die gaven bij anderen, die je daarmee kunnen overvleugelen, heb je véél heilige Geest nodig. Want waar kan een mens het soms moeilijker mee hebben dan met zulk een acceptatie?

Samenvattend

Barnabas is een goed man, die de mogelijkheden – het verborgen potentieel – van anderen onderkent. Paulus en Marcus lijken beiden via hem in „het werk” te zijn gekomen. Hij heeft zonder moeite heidenen tot de gemeente toegelaten, in Handelingen 11, maar het anderzijds zelfs tot een breuk met Paulus laten komen, toen hij het echt niet met deze eens was.

Verhuisd

Vanaf 6 augustus a.s. zijn Pieter en Anke van Kampen te bereiken op het volgende adres:
Burgemeester Verburgwal 40
4024 HR Eck en Wiel
Tel. 03449-3101

NB. Dat is dan tevens het nummer waaronder men L'ABRI in Eck en Wiel kan bereiken.

A. van der Dussen, Haarlem

Calvijn in Afrika?! (3)

Impressies van een maand lesgeven in Bangui

De FATEB (vervolg)

Vorige maal schetste ik de behoefte die de kerk in Afrika kent aan een geëgen theologische opleiding. Er mag echter geen misverstand over bestaan, dat een academisch niveau als zodanig geen garantie is voor beter toegeruste predikanten en evangelisten. Voor alles is nodig, dat de gewenste opleiding een voluit bijbels gehalte heeft. En daar wringt nu net de schoen. Want zeker in het Franstalige deel van Afrika was zo'n opleiding tot voor kort niet aanwezig! Bedenk daarbij, dat het niet om een klein hoekje van de wereld gaat. Neem een land als Zaïre: vier maal zo groot als Frankrijk (sommige inwoners moeten er 2000 km reizen om de hoofdstad Kinshasa te bereiken), 30 miljoen inwoners. Dan hebben we het nog niet over Madagaskar of Kameroun, Tsjaad of Burkina Fasso (het vroegere Opper-Volta).

Het was dan ook geen luxe dat een samenwerkingsverband van evangelische kerken in heel Afrika, de Association des Evangéliques d'Afrique et de Madagascar (AEAM), in 1977 de FATEB heeft opgericht (als tegenhanger van een Engelstalige fakulteit in Nairobi, Kenya) voor studenten uit heel Franstalig Afrika. Zij komen uit allerlei kerken: baptisten, methodisten, mennonieten, maar ook gereformeerden, gematigde pinkstergemeenten en zelfs een Franstalige anglikaanse kerk. Bij alle verscheidenheid is de basis voor hen allen gelijk: een strenge orthodoxie, doorwerkend in een warme, evangelische vroomheid.

Vrouwen en kinderen

Bangui werd als vestigingsplaats gekozen o.a. vanwege de centrale ligging. Op het terrein van de fakulteit is eigenlijk een compleet dorpje verzezen. Er staan gebouwen met kamers voor alleenstaanden, maar ook rijen eengezinswoningjes voor de vele studenten die al een gezin hebben en soms duizenden kilometers van hun vaderland af wonen. Daar hun vrouwen in de gemeente geheel eigen verantwoordelijkheden te wachten staan – zij moeten de gemeenteliden

bv. dingen bijbrengen inzake hygiëne en gezonde voeding – is er voor hen een speciale school, de 'Ecole des mamans'. De campus krioelt van de kinderen, waarvan de grotere 's morgens per auto naar een school in het centrum van de stad worden gebracht en de kleinere in een crèche worden opgevangen als hun moeders hun opleiding volgen.

Gastdocenten

In totaal zijn er 60 à 70 studenten (waaronder enkele vrouwen), die les krijgen van een staf van 5 docenten, aangevuld met gastdocenten ('professeurs visiteurs'). Dat laatste blijft voorlopig helaas noodzakelijk. Het mooiste zou natuurlijk zijn als de hele opleiding in handen was van een vast docentencorps, dat vertrouwd is met de problematiek en achtergrond van de studenten. Maar voor alsnog zijn er niet genoeg mensen uit Afrika zelf die over de kennis en mogelijkheden beschikken om het complete vakkenpakket aan te bieden; de gaten die vallen moeten worden gevuld door gastdocenten, die vanuit hun specialisatie de studenten als het ware een stoomkursus van een maand geven.

Op die basis waren ds De Jong en ik in Bangui werkzaam – ds De Jong voor het tweede jaar. Hij was het ook die enkele jaren geleden door de toenmalige rector – zij kenden elkaar van de theologische fakulteit in Vaux-sur-Seine (Frankrijk) – benaderd is met de vraag, of het ook mogelijk was om vanuit Nederland gastdocenten te sturen. Deze dr Paluku, zelf gereformeerd, achtte daarbij met name onze reformatorische achtergrond waardevol. Vorig jaar heeft ds De Jong in 'OPBOUW' weergegeven hoe zinvol het inderdaad was om vanuit onze rijke traditie met de studenten het Oude Testament te lezen („Het Bangui-project”, OPBOUW van 4 en 18 juli en 1 en 8 augustus 1986). Ook dr. K. van der Toorn (de eerste gastdocent in Bangui uit onze kring) en drs D. Westerkamp meldten soortgelijke positieve ervaringen; zie hun berichtgeving in hun respektieve artikelen „Een open deur” (OPBOUW van 15 maart 1985) en „Theologische Ont-

wikkelingssamenwerking" (OP-BOUW van 27 maart, 3 en 10 april 1987). Mijn eigen ondervindingen sluiten daarbij geheel aan; daarover wil ik hieronder vertellen.

Calvijn in Afrika

„Calvijn is geen westers theoloog – hij is en bijbels theoloog! Daarom kunnen wij in Afrika net zo goed iets met hem aanvangen als u in Nederland". Dit antwoord op mijn vraag aan de studenten, of zij Calvijns leer van de Heilige Geest bruikbaar achten in hun specifieke situatie, geeft prachtig weer hoe vruchtbaar onze reformatorische traditie ook voor de kerk in Afrika kan zijn. Net als bij ons is de tendens er merkbaar, bij het werk van de Heilige Geest uitsluitend te denken aan exclusieve en exotische verschijnselen. De wat extreme-

re Pinkstergroepen suggereren openlijk dat zij het alleenrecht op de Geest hebben en dat de overige kerken van Hem verstoken zijn. Het is een verkwikking om daartegenover gewezen te worden op de oneindig veel bredere en diepere werking die de bijbel aan Hem toeschrijft. Daarvoor zijn wij bij Calvijn aan het goede adres. Niet voor niets is hij door de Amerikaanse onderzoeker Warfield in 1909 de 'theoloog van de Heilige Geest' genoemd: hij kent in zijn beschrijving van Gods werk in schepping en verlossing de Geest een zo centrale plaats toe, dat anderen zelfs van overaccentuering hebben gesproken!

De Heilige Geest: God in aktie

Het uitgangspunt van Calvijn – dat trouwens door het nieuwere exege-

tisch onderzoek verrassend is bevestigd – is dat de Heilige Geest God Zelf is in zijn kracht. Het woord voor 'geest' in het Hebreeuws kan zowel 'krachtige wind' (vgl. Exodus 14:22 met Exodus 15:8) als 'levensadem' (vgl. Ez. 37:5) betekenen. In overeenstemming daarmee schrijft de bijbel ook aan Gods Geest vóór alles kracht toe: de kracht om strijd te voeren (Richteren 3:10; 14:6), de kracht van het woord (Micha 3:8; Hand. 4:8, 31); de kracht van tekenen en wonderen (Hand. 10:38), de kracht om tot leven te brengen (Ez. 37:14; Rom. 8:11) enz. Daarom ligt bijbels gezien de nadruk niet, zoals bij de Grieken, op de on-lichamelijkheid van de Geest. Niet de tegenstelling tot de materie is typerend voor Hem, maar die tot menselijke zwakheid. Vgl. Jesaja 32:3, waar de tegenstelling geest-vlees slaat op het tegenover elkaar staan van God's macht en menselijke onmacht om te verlossen. Beter dan ons Nederlandse woord 'geest' roepen het Franse 'esprit' en het Engelse 'spirit' de gedachte op aan de dynamiek die eigen is aan de Heilige Geest.

In overeenstemming met het oud-kerkelijk dogma houdt Calvijn staande dat de Geest méér is dan de kracht en dat Hij op hetzelfde niveau staat als de Vader en de Zoon (vgl. Hand. 5:3, 4: de Geest bedriegen = tegen God liegen; vgl. Hand. 13:4 met 26:17: de Geest doet hetzelfde als Christus, nl. apostelen uitzenden). Tegelijk heeft de Geest iets eigens ten opzichte van de Vader en de Zoon. Dat eigene ziet Calvijn in zijn dynamische kracht. Is de Vader de oorsprong van alle dingen en de Zoon het Woord en de wijsheid (vgl. Joh. 1:1; Kol. 2:3; Spr. 8:23-30; Liedboek gezang 476:1), de Geest is – in de woorden van Calvijn – „de hand van God waardoor Hij zijn kracht uitoefent" (vgl. Matt. 12:28 met Lukas 11:20; vgl. Liedboek gezang 239:4). Je zou kunnen zeggen: alles wat God doet om zijn voornemens effectief te maken, doet Hij door de Heilige Geest. Eigenlijk heeft de Geest geen zelfstandige werkingssfeer; Hij brengt slechts het werk van de Vader en de Zoon ten uitvoer. Maar omgekeerd ook: de Vader en de Zoon doen niets zonder de Heilige Geest; alles wat Zij teweeg brengen, brengen Zij teweeg in zijn kracht.

Calvijn wijst daarvoor allereerst op psalm: 104: 29, 30, waar gesproken wordt van het levenwekkende werk van de Geest in de schepping en van de dood die intreedt wanneer Hij afwezig is. Hij konstateert: Gods

G. van den Brink, Rotterdam

Pastorale Notities

Langs de startbaan

Preken worden soms geboren langs de startbaan van Zestienhoven. Al wandelend kan een mens zo heerlijk nadenken.

Mijn burens hoor ik denken: Hij doet weer niks.

Anderen zeggen: Hij ziet je niet al valt-ie over je.

Goed, als u maar niet denkt dat ik niks doe en niets zie.

Laatst nog: twee observaties in 10 minuten.

Het begon met een reiger die een vis van een 25 cm opslokte. Eerst de kop. De staart bleef even heen en weer klapperen tussen de open bekhelften.

Toen schudde de gulzigaard zijn nog spartelende hals leeg in zijn maag, slaakte een schelle kreet, en verliet met een woedende blik in mijn richting het toneel van de strijd. Dat leverde meditatiestof op over de staat der rechtheid, het zuchten van de schepping en over Jes. 11:9: de reiger zal gras eten als het konijntje. Hoe zal dat zijn?

Direct daarna kwam een andere vogel langs: een Boeing 707.

Het leuke van Zestienhoven is dat je als wandelaar je duim omhoog kunt steken naar de piloten en dat je heel makkelijk kunt fantaseren dat je een keer meegaat als verstekeling. Maar goed.

Mijn Boeing keerde, gaf vol gas en stond na een onwaarschijnlijk korte start op zijn staart in de lucht. Toen het verrreijkertje erbij en wat je dan ziet... het is fascinerend; ik krijg er nooit genoeg van!

Toen moest ik weer terug naar de preek. Die moest gaan over zondag 45: waarom is het gebed voor de christenen nodig?

Dat leek een sprong, maar was het niet. Want wat had Michael Green ook weer geschreven? Dit: Onze gebeden razen soms over de startbaan als overbelaste vliegtuigen, die niet van de grond kunnen komen. Dat betekent een crash aan het eind van de baan!

Ja die Boeing van mij was blijkbaar leeg geweest.

Maar hoe staat het met onze zielen?

Zijn ze soms niet loodzwaar van plezier of verdriet, overbelast met huisje, tuintje, keukentje, of met kerkelijke problemen, brochures, of met nijd, haat, wrok, jaloezie, Streberei, vakantie, hypotheek, sex, auto's en zo voort en zo voort.

Wie weegt zijn ziel voor de start?

En hoe zou John Bunyan dit motief uitgewerkt hebben, als hij vandaag had geleefd?

„Langs de startbaan" is niet zo'n gekke plaats voor meditatie.

Het brengt een beetje sursum corda in je ziel: omhoog de harten!

Stel je voor: overbelaste zielen en dan machteloze gebeden en nog eens gebeden en nog eens gebeden, zonder van de grond te kunnen komen. Dan komt het eind van de baan in zicht. En dan?

Hoewel: het kan natuurlijk ook fout gaan als je een verkeerde brandstof getankt hebt. Bij voorbeeld een „mengsel" van 100% liefdevrije orthodoxie. Daar komt een mens ook niet hoog mee.

scheppingswerk staat of valt met de aktiviteit van de Heilige Geest. Maar dat geldt – in de tweede plaats – ook van Gods herscheppingswerk. Immers, in Joh. 14: 16, 17 belooft Christus dat de Geest zijn plaats als Trooster zal innemen, terwijl uit Joh. 14:25, 26; 16: 12-15 blijkt dat Hij om zo te zeggen de aansluiting tot stand brengt tussen de ten hemel gevaren Heer en de op aarde achtergebleven gelovigen. Calvijn leidt daaruit af, dat het heilswerk van de Here Jezus alleen dan effectief is, wanneer de Geest het naar ons toe draagt en ons hart erop richt. Hij gebruikt daarvoor zeer sterke uitdrukkingen: zonder de

Heilige Geest is Christus voor ons *zonder nut* en is zijn werk *van nul en gener waarde!* Waar de Geest afwezig is, sterft niet alleen de schepping af, maar is ook Gods verlossend handelen vruchteloos.

Het is duidelijk dat met dit accent op het werk van de Geest als de effectivering van al Gods handelen, er geen sprake meer kan zijn van een beperking van zijn invloedssfeer tot de smalle zone van de charismata waarover o.a. 1 Cor. 12 en 14 spreken. Tot welke konkrete ontdekkingen dat voor de studenten leidde, zullen wij D.V. in de volgende aflevering zien.

M. R. van den Berg, Utrecht

De eerste brief aan de Korintiërs (1)

Hoofdstuk 8-16. Vrij zijn om lief te hebben.

Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam, 1986, f19,90

Twee jaar na het eerste deel van zijn bijbelstudie over de eerste brief aan de gemeente te Corinthe publiceerde onze vroegere predikant, M. R. van den Berg, het tweede (en laatste) deel ervan.

De uiterlijke vormgeving – door Reinier van den Berg – correspondeert op die van het eerste deel. In de kafttekening is uitgegaan van het bekende naamsymbool van Christus, t.w. de verbinding van X en P, zijnde de beginletters van 'Christus' op z'n Grieks gespeld. Maar op speelse wijze is de X vervormd tot een vis, die op zijn beurt ook weer als naamsymbool van onzen Heiland sinds de oudheid bekend is. Sober en mooi. Wat de inhoud betreft, zou ik met weinig woorden kunnen volstaan. „Goede wijn behoeft geen krans”. De kwaliteiten van den schrijver, bekend uit vele, vele eerdere bijbelstudies, komen ook hier weer zo duidelijk naar voren, dat je, ook als er geen auteursvermelding in het boekje stond, na twee bladzijden door zou hebben, van wiens hand het is.

Aan de uitleg ligt een degelijke studie van de tekst ten grondslag. vdB. benadert die met onbevangen blik, en schroomt niet – hier en daar zelfs wat demonstratief – het stof weg te vegen, waaronder foutieve uitleggingen die soms hebben bedolven. En als de exegeet in hem zijn werk heeft gedaan, komt de verteller in hem los. Het resultaat is, dat nu werkelijk iedereen, van welk ontwikkelingsniveau ook, toegang krijgt tot de boodschap van Paulus. Een niet geringe verdienste, die ik voor de

zoveelste maal graag nog eens weer onderstreep, om degenen die aan mijn oordeel enige waarde hechten tot het lezen en gebruiken van dit boekje aan te sporen.

Nu eerst een paar kritische opmerkingen over de stijl. Ik ken iemand die, als het boekje 'Beeldsprakig' van denzelfden auteur ter sprake komt, zich geregeld – en dat onopzettelijk! – versprekt en het over 'Breedsprakig' heeft. Zo'n vergissing lijkt mij verklaarbaar. Op p. 31 bovenaan lees ik b.v.: „Daar liggen ze krom voor. Ze werken zich ervoor uit de naad. Ze hebben er alles voor over. Ze offeren er alles voor op,...”. Dat is mij persoonlijk iets te veel van het goede. Maar het zijn „les fautes de ses qualités” (de fouten die kleven aan zijn kwaliteiten), zullen we maar zeggen.

Iets hinderlijker vind ik het, als de schrijver in de ban geraakt van een inval, en dan van geen ophouden weet. En bepaald irritant werkt dat, wanneer die inval ook nog misplaatst is.

Paulus heeft het in hfdst. 9 over het recht op loon dat een evangeliedienaar kan laten gelden, maar waarvan hij zelf geen gebruik maakt. Hij staft zijn woorden met een beroep op teksten uit het OT waar van landbouwactiviteiten (ploegen en dorsen) sprake is (vv. 8-

10). In dit beeld verder gaande zegt Paulus dan (v. 11): „Als wij voor u het geestelijke hebben gezaaid, is het dan teveel gevraagd, als wij van u het stoffelijke willen oogsten?” De apostel scherpt hier zijn betoog over de billijkheid van de door hem voor evangeliedienaren geclaimde beloning nog extra aan. Allen *immers* die hun activiteiten in de landbouw ontplooiën – tot den dorsenden op toe – hebben recht op een deel van *wat er uiteindelijk van het veld komt*. Evangeliedienaren echter stellen hun eisen lager: ze hebben zich ingespannen voor een *geestelijke* oogst, maar stellen zich tevreden met een *stoffelijke* beloning. Ze vragen iets *van veel geringer waarde* dan datgene wat door hun arbeid is bereikt. (Vgl. Rom. 15, 27.) Hoe *uitermate* billijk is dus hun eis, zo wil Paulus zeggen.

Over deze aanscherping door het invoeren van de onderscheiding 'geestelijk-stoffelijk' horen we echter in vdB.'s uitleg niets (p. 26). In plaats daarvan een woordenstroom, die tweederde van een bladzij vult, over het zaaïen op autobanen van een snelweg; over het preken voor vogels en bloemen, voor honden en katten; een verhaal over een dominee die op een begrafenis een hondje toesprak, eindigend met de opmerking, dat we onze honden, katten en parkieten toch ook niet mee naar de kerk brengen.

Dit alles heeft niets, maar dan ook helemaal niets te maken met de tekst die aan de orde is. Hier heeft de zelfcritiek niet gewerkt. Een werkelijk storende passage, die ik in de tweede druk graag geschrapt zag.

Wat verder de exegese betreft: de schrijver heeft natuurlijk op z'n vingers kunnen natellen, dat hij mij door zijn boek o.a. zou prikkelen de tekst van de behandelde hoofdstukken vooral op moeilijke punten ook zelf nog eens weer te bekijken. En inderdaad heb ik die verleiding niet kunnen weerstaan. Steeds opnieuw worden we geconfronteerd met het feit, dat het Grieks voor ons geen gemakkelijke taal is, en dat Paulus' wijze van uitdrukken zo haar eigen problemen meebrengt. Hier dan een paar resultaten van mijn eigen bezinning op enkel cruciale teksten.

1. In 8, 3 wil vdB. i.p.v. „dan is *deze* door Hem gekend” (NBG) vertalen „dan is *Deze* door hem gekend”. Dat lijkt mij moeilijk te verdedigen. 'Die' (of, zoals hier is vertaald, 'deze') is in zo'n geval nl. *degene die aan de in de voorafgaande zin genoemde voorwaarde voldoet*. Die voorafgaande voorwaardelijke zin kan verschillende vormen hebben: a) 'als (of: wanneer) iemand', b.v. Jh 9, 31; Rom. 2, 14; 8, 9; Ef. 6, 8; 2 Th. 3, 14; Flm. 18; Jc. 1, 23, 3, 2; b) 'alwie', b.v. Mt. 18, 4; Rm. 8, 14; Gal. 6, 12; c) 'wie maar', b.v. Mt. 5, 19; Mc. 3, 35; Lc. 9, 26;

d) een deelwoord, b.v. Mt. 10, 22; Lc. 9, 48; Jh. 7, 18; Jc. 1, 25. (Het deelwoord 'zijnde' kan ev. verzwegen worden, b.v. Gal. 3, 7.)

Lijkt mij alleen al deze overweging dwingend ervoor te pleiten de 'deze' die 'gekend is' te betrekken op 'degene die liefheeft', en niet op 'God', er komt nog iets bij dat vdB. blijkbaar niet heeft overwogen (wat ik hem overigens niet zo kwalijk neem). We stoten hier nl. op het opmerkelijke feit, dat een zeer oude papyrus (uit plm. 200), gesteund door Clemens (uit ongeveer dezelfde tijd: hij is gestorven vóór 215), hier een tekst heeft zonder de woorden 'God' en 'door Hem'. Dus: „Maar als iemand liefheeft, dan is dié gekend”. Omdat het hier, gezien de context, nu juist op de begrippen 'liefhebben' en 'kennen' aankomt – vgl. v. 1 „de kennis blaast op, de liefde bouwt op” – kan men zich afvragen, of niet de tekst die zich tot deze begrippen beperkt de oorspronkelijke is, en de woorden 'God' en 'door Hem' een latere verklarende toevoeging zijn.

Het opmerkelijke in deze op het eerste gezicht duistere uitspraak is, dat Paulus overgaat van de *bedrijvende* op de *lijdende* vorm. Eerst heet het: „Indien iemand zich inbeeldt te *kennen* – N.B. de papyrus laat ook hier het lijdend voorwerp ('iets') weg; men ziet, hoe innerlijk consistent deze tekst is! – dan *heeft* hij nog niet *leren kennen* zoals het behoort” (actief); maar dan volgt daarop: „Heeft iemand lief, dan *is* dié *gekend* (passief).

De tekst die m.i. de oplossing biedt van het raadsel waarop we hier stuiten is niet zo ver te zoeken, nl. in 14, 37. Het is een tekst die precies zo begint als hier v. 2: „Indien iemand zich inbeeldt profeet of door den Geest gedrevene te zijn, moet hij wat ik u schrijf (h)erkennen als een gebod van den Heer”. En nu maakt Paulus dezelfde speelse overgang van actief naar passief, en drukt zich bovendien even kort uit – in enkel werkwoorden – als de papyrus in onze tekst (en dat bevestigt temeer het vermoeden dat die de juiste tekst heeft bewaard): „Maar als iemand (het) niet kent, wordt hij niet gekend”.

M.a.w. zijn gekend (en erkend) worden als profeet of door den Geest gedrevene staat of valt met zijn kennen (en erkennen) van Paulus' boodschap als een gebod van den Heer. Doet hij dat niet, dan zegt God (en zegt ook de gemeente) tegen hem: „Ik heb u nooit gekend” (Mt. 7, 23).

Welnu, zo wil Paulus in 8, 2. 3 m.i. zeggen: als iemand zich inbeeldt kennis te hebben, als hij zich voor een man met geestelijk inzicht uitgeeft, dan is dit de toetssteen: *heeft hij lief?* Alleen als dat het geval is, wordt hij als man van echte geestelijke kennis gekend (en erkend). Maar ontbreekt bij hem de liefde, dan zegt God (en zegt de gemeente) ook tegen hem: „Ik heb u nooit gekend”.

(wordt vervolgd)

**kom mee naar buiten
allemaal...**

zo was het toch vaak:
in ons zelf gekeerd, in ons huis
waren we onze eigen troetelkinderen;
op zondag schuilden we samen
waar de rust geschonken werd –
we keken er niet van op;
dicht bij het vuur
werden we soms nauwelijks warm;
maar ja, langzamerhand
wordt het binnen ook stiller en leger;
tot hoelang?
tot buiten binnen is?
maar als we nu eens
als we nu eens vaker
gewassen en verschoond als we zijn
op z'n zondags naar buiten stormden
iedereen links en rechts aanklampend
stotterend van opwinding vertelden
dat er leven is en hoop
en op onszelf wijzend onthulden
dat er Iemand in ons leeft
die woorden heeft van a tot z
geladen met eeuwig leven –
als we nu eens buiten gingen spelen
en zingen en de kring groter maakten
steeds groter –
misschien werd het dan
buiten en binnen beter.

C. v. B.

M. de Jonge, Voorburg

Hulp bij Bijbelstudie

De redactie van „Verkenning”, het blad van onze jongeren, zond 2 brochures ter bespreking, schetsenbundels t.b.v. het werk van de verenigingen. Daarbij introduceerde zij deze als volgt:

Leven uit geloof;
geschreven door ds G. de Lange, 35
pagina's, prijs f6,90

Deze brochure bevat een bijbelstudie over de eerste acht hoofdstukken van Paulus' brief aan de Romeinen. Actuele vragen komen aan de orde, zoals: waar komt het kwaad in deze wereld vandaan, hoe kun je tegelijkertijd vasthouden aan de wetten van God en aan het evangelie, hoe word je bewaard voor wetticisme maar ook voor wetteloosheid, hoe komt het dat kerkgangers gebukt kunnen gaan onder God en Zijn geboden, en kerkverlaters het als een bevrijding ervaren van God en Zijn gebod verlost te zijn, hoe ga je om met schuld en schuldgevoelens?

Hoe lezen we de bijbel?

geschreven door ds M. R. van den Berg,
24 pagina's, prijs f5,90.

Voor velen is de bijbel niet meer dan de neerslag van wat allerlei mensen vroeger geloofden. Deze brochure gaat in op deze opvatting, en heeft als duidelijk uitgangspunt dat de bijbel het Woord van God is. Binnen het raam van dit uitgangspunt wordt een aantal aanwijzingen gegeven, die voor een goed verstaan van de Bijbel belangrijk zijn. De brochure besluit met een korte typering van hedendaagse bijbelverklaringen.

Beide brochures zijn voorzien van een aantal gespreksvragen, hetgeen ze geschikt maakt voor gebruik op de vereniging of bijbelkring.

De brochures zijn verkrijgbaar bij de boekhandel, maar kunnen ook verkregen worden door overschrijving van het aangegeven bedrag o.v.v. de betreffende titel op gironummer 39.10.300, t.n.v. Stichting N.G.J. te Zaandam.

Ik wil graag iets aan deze (te) bescheiden aankondiging toevoegen.

Ds G. de Lange (Oegstgeest) heeft zich veel moeite getroost om de „zwarte kost” van het eerste deel van de brief aan de Romeinen te verduidelijken. Niet dat je nu met deze brochure vóór je alles uit die eerste acht hoofdstukken Zult grijpen. In de brieven en Paulus en 217

zeker in deze „komt het een en ander voor dat moeilijk is” schrijft z'n collega Petrus (2 Petr. 3:16 W.V.) en dat er-vaar je. Maar de hulp, die je hier ge-boden wordt is niet te verwaarlozen. Serieus werk, eenvoudig en praktisch weergegeven en duidelijk naar-de-zin-der-Schriften.

Wat komt de boodschap van verlossing vlak bij je, als je rustig deze stof leest en met elkaar bespreekt. En wat kan je er blij mee zijn dat de HERE dit Evan-gelie bekend maakte en maakt. Voor velen, voor de gemeente waar je deel van bent.

Van heel andere aard is het tweede boekje, dat van ds M. R. van den Berg (Utrecht). Eigenlijk jammer, dat het nu pas verschijnt als nr. 20 van de reeks „hulp bij Bijbelstudie”. Het paste veel meer vóóran in die reeks. Want als je Bijbelstudie doet is een van de eerste vragen: wat is de betekenis van de Bij-bel? Velen hebben daarover antwoor-den klaar; ze worden door de schrijver genoemd, getoetst en besproken. No-dig, want 't is niet meer 'in' om te ge-loven dat de gehele Bijbel, zoals die voor ons ligt, Woord-van-God is. Dáárover gaat het in dit boekje. En ook over „hoe dan wel te lezen”. Heel actueel. De schrijver geeft ons wa-pens in de strijd tegen het ongelooft, ook tegen veel godsdienstigheid, die niet de HERE en Zijn Woord, maar het eigen gevoel zoekt. En we kennen ds Van den Berg als iemand, die heel eenvoudig schrijft.

Twee zaken vielen me bij het lezen op. Je hoort tegenwoordig nog al eens „de Bijbel zegt...” en dat kom je ook een en-kele keer in dit boekje tegen. Is dat mis-schien een bewust afzwakken van „DE HERE zegt...”? Durven we dat laatste soms niet meer te hanteren? We leven echter wél onder de klem van het Woord van de Almachtige, Die we en-kele kunnen „dienen op een wijze die Hem behaagt, met eerbied en ontzag, want onze God is een verterend vuur” (Hebr. 12:28/29 W.V.).

Een tweede, hieraan verwant, is dat we in de Schrift meermalen lezen dat de HERE zich *openbaarde* daarin Zich-zelf door mensen deed kennen. We noe-men de Schriften dan ook wel 'de open-baring'. De Here Jezus sprak daar bijv. met zijn discipelen over (Joh. 14:21) en beloofde hen de Geest der Waarheid, die dat werk zou voortzetten (Joh. 15:26).

Beide punten zijn niet met name ge-noemd in het overigens heel goede boekje.

Bij volgende uitgaven zou iets meer aandacht aan de correctie van het druk-werk niet overbodig zijn; je komt nog al wat drukfouten tegen.

O. Mooiweer, Enschede

Boekbespreking

Drs. G. van Dooren – „... en wij zijn ontkomen!”

Verhaal van kerkstrijd in oorlog-stijd. Deel II, 216 pag., gebonden. Prijs f24,90.

Ook dit tweede deel waarin Drs. van Dooren uit Canada de verschillende ge-gevens in het eerste deel reeds aan-gereikt verder uitdiept heeft ons bijzon-der aangesproken en geboeid. Hij schrijft, dat hij geen historicus is, maar zijn persoonlijk verhaal vertelt. Men kan zich afvragen waarvoor het nodig is om wat zich veertig jaar geleden af-speelde weer op te halen. Maar wij zijn mét de auteur van mening, dat het alle zin heeft. Ouderen en vooral jongeren dienen geïnstrueerd te worden in de ti-tanische worsteling der geesten zoals die zich op het toneel van kerk en we-reld voltrekt. Het hart van de mens is van nature boos. Dat blijkt ook in de kerk wanneer de strijd losbrandt ten aanzien van de leer en het recht, men-sen worden gekrenkt en buiten spel ge-zet, in hun ambtseer worden aangetast tot op het ot en voor gewetensvolle be-slissingen worden geplaatst. Dat veroor-zaakt spanningen en brengt hélaas ver-bittering mee. En omdat juist binnen de ruimte van de kerk de Naam van Jah-wèh klinkt en het Woord Gods de norm is, luistert het zo uiterst nauw. De auteur heeft als pastor van Wezep zijn eigen innerlijke moeite gekend. Hij ken-de niet alleen de strijd van buiten, maar ook de vrees van binnen. Hij erkent dat heel eerlijk. Hij geeft toe, dat er veel zonden opdoken in de manier waarop de srtijd gevoerd werd ook van de kant van hem en de zijnen. Maar het ging om het behoud van de kerk van Christus Jezus bij de aloude grondslag. Geen leer tolereren, die afvoerde van de vast-heid van het Verbond. Geen ombuiging van het recht laten passeren waardoor de hiërarchie in de kerk werd geijkt. De zelfstandigheid van de plaatselijke kerk is een groot goed! Men heeft in de ver-gaderingen van de toenmalige klassis Harderwijk kennism gemaakt met „de klauw van het beest” (een uitdrukking van Ds. Post van Axel destijds). Achter de rug van de wettige kerkeraad om was er al een nieuwe éénmans-afvaardiging gecreëerd. Zo gaat dat dan. Maar de bruek is een feit. de trouwe ambtsdra-gers van de Christus worden als een stelletje Arminianen weggejaagd. Wie zou niet wenen? De HERE heeft tot op de huidige dag voor zijn kudde in We-zep gezorgd. Hij heeft Ds. van Dooren en de toenmalige kerkeraad daarbij ge-bruikt als zijn instrumenten. Mogen we

dat nog zo zeggen vandaag of moeten we die woorden maar vlot inslikken? Maar doen we dan de HERE niet tekort?! Zeer zeker ligt het gevaar van zelfverheffing permanent op de leer. Niemand is daarvoor immuun. De auteur onderkent dit heel duidelijk en stel in dat kader ook verschillende in-dringende vragen aan de vrijgemaakt – gereformeerden in de situatie waarin zij nu verkeren.

En de nederlands gereformeerden doen er geod aan vanwege een gemeenschap-pelijke achtergrond deze vragen niet te negeren. Ik licht er iets uit; Onder het kopje: „Zien wij de kerk?” gat van Doo-ren nader in op de kwestie Hoorn en schrijft dan: „Mag ik het nu zo zeggen: „Hebben wij inderdaad nooit aanlei-ding gegeven tot de gedachte (die bij velen onder ons leeft), dat wij, de plaat-selijke vrijgemaakte kerk, of liever: onze „kerkelijke trouw” in de vrij-making op één lijn stellen met de ver-gadering van de éne heilige, katholieke kerk door Christus, zoals art. 27 Ned. Gel. Bel. en Cat. zondag 21 daarover spreken?”. Zeker, je kunt over de laat-ste aléén maar recht spreken in de eer-ste persoon enkelvoud, zoals de Cate-chismus ons dat in de mond legt: „Waarvan ik een levend lid ben, en eeu-wig zal blijven”. Maar juist in die posi-tie belijdt ik de universele kerk.” (p. 176, 177). Het pastoraat vereiste zo in de barre oorlogstijd van de veertiger jaren een aparte en zeer intensieve inzet. Al-lerlei mensen, die op zoek naar voedsel Wezep passeerden moesten geholpen worden. Daarbij voegde zich dan het schriftuurlijk verzet tegen een onzalige leerbinding en rechtsveminking. Eén-en ander maal wordt in dit verband door de auteur de naam van ds J. O. Mulder genoemd. Deze predikant, toen in Hat-tem, heeft zich destijds al laten kennen als een medestrijder voor de goede zaak.” ... en wij zijn ontkomen” „Het slot van Psalm 124, waaraan de titel van dit boek ontleend, is ons VOTUM, onze plechtige verklaring an het begin van elke kerkdienst. We zeggen het ruim honderdmaal per jaar. Sinds de vrijmaking hebben we deze woorden dus méér dan VIERDUIZEND KE-REN op de lippen genomen.

„Onze hulp is in den Naam des HE-REN, die hemel en aarde gemaakt heeft”.

Drs. G. van Dooren vertrok in 1946, mee op advies van een wijze ouderling, naar Enschede. In 1954 ging hij met zijn gezin naar Canada. In 1977 is van Dooren, na veel ambtelijke en theologi-sche aktivtiet ontplooid te hebben, met emeritaat gegaan. Maar het woord van Psalm 124 is met hem en de zijnen mee-gereisd. En dat woord geldt aktueel ook voor ons! Ook dit tweede deel heeft ons verrrijkt. Neem en lees!

Boekbespreking

„Met het oog op de gemeente”.
Populair-theologische bijdragen.
Dr. A. N. Hendriks. 137 blz.,
f24,50.
Uitg. AcaMedia Haarlem.

De onlangs tot praeses van de gen. synode der vrijgem.geref.kerken gekozen dr. Hendriks publiceert in „Met het oog op de gemeente” een aantal artikelen, die al eerder in De Reformatie en in Dienst verschenen waren. In dit boek worden de volgende actuele thema's behandeld:

1. Geloofszekerheid en de vruchten van de Heilige Geest. 2. Bevindelijke prediking? 3. Christus en de Geest. 4. Pastoraat en Pneumatologie. Dit artikel was nog niet eerder gepubliceerd. 5. Het ambt en de positie van de diaken in de gemeente van Christus. 6. Catechese en gemeente. 7. Liturgie en dagelijks leven. 8. Het koninkrijk van God en de kerk.

Niet elk gemeentelid zal het gemakkelijke kost vinden, zo merkt ds Hendriks terecht op. Hij hoopt echter, dat de geïnteresseerde lezer met deze bijdragen uit de voeten kan. Zelf geen theoloog zijnde was mijn conclusie, dat dit boek, zij het met enige inspanning, door een niet-theoloog wel te volgen is. Wie zich deze moeite getroost, zal daar zeker geen spijt van hebben.

In het artikel „Geloofszekerheid en de vruchten van de Heilige Geest” wordt o.m. de vraag behandeld of de zekerheid niet verankerd ligt in Gods vaste beloften en of elke aandacht voor de vruchten van de Geest niet leidt tot een verzwakking van het reformatische sola fide, door het geloof alleen.

De schrijver gaat diep op deze vraag in, waarbij hij veel aandacht schenkt aan Calvijn, de Dordtse Leerregels, Gomarus, Brakel, Kuyper en anderen.

Terecht signaleert hij, dat bij Vader Brakel een afbuiging is te merken van het onderwijs van Calvijn en het spreken van de Dordtse Leerregels. Bij Brakel nemen de kenmerken op het punt van de zekerheid van het geloof een beslissende plaats in. Bij Brakel zien wij een ontwikkeling, die tenslotte de Nadere Reformatie al meer is gaan stempelen: de aandacht voor de kenmerken, voor de bekeerde mens met zijn gestalten en ongestalten.

Hendriks wijst erop, dat antw. 86 van de Catechismus wel zegt, dat wij ook goede werken moeten doen om zelf uit de vruchten zeker te zijn van ons geloof, maar antw. 86 handelt niet over de vraag, hoe wij tot uiteindelijke zeker-

heid komen. Antw. 86 handelt over het leven van de dankbaarheid.

Het opmerken van het werk van de Geest versterkt en bevestigt in ons wat wij al wisten. Het vertrouwen in Gods beloften wordt zo gesterkt door het opmerken van de vruchten van de H. Geest.

Een leerzaam artikel. Toch wil ik er een kritische opmerking bij plaatsen. Dr. Hendriks schrijft dat het moeilijk te achterhalen is hoe de opstellers van de Catechismus de zin in antwoord 86 precies bedoeld hebben. Ik kan de juistheid van deze opmerking niet beoordelen. Wel is waar, dat het Schatboek van Ursinus ons hier niet veel verder brengt.

Dr. Hendriks vindt de mening van de opstellers ook niet beslissend, want wij moeten de Catechismus als belijdenis-geschrift niet lezen vanuit de bedoeling van de opstellers maar in het licht van de Schrift.

Dat lijkt aannemelijk, immers wij belijden toch wat de Schrift zegt.

Maar wij hebben toch geen kerkelijk geijkte exegese? Is deze methode niet te subjectivistisch?

Naar mijn opvatting moeten wij beginnen met de historische interpretatie. Aan de woorden van de belijdenis moeten we geen andere uitleg geven dan de kerk er zelf blijktens historisch onderzoek in geleerd heeft.

In het artikel „Bevindelijke prediking?” wordt o.m. ingegaan op de verschillen, die hier liggen met de chr. gereformeerden.

Ook voor de ned. gereformeerden van groot belang, omdat tussen de chr. gereformeerden en ons dezelfde problemen liggen.

Bijzonder interessant is het artikel „Het ambt en de positie van de diaken in de gemeente van Christus”. Hendriks gaat daarbij ook in op wat prof. J. van Bruggen schreef in „Ambten in de apostolische kerk”.

Volgens v. Bruggen heeft het gereformeerd kerkrecht wat betreft het functioneren van de diaken het bijbels spoor verlaten. Doordat de diaken een plaats heeft in de kerkeraad is er in de vrijgem. gereformeerde kerken geen ruimte voor de diakones, de vrouwelijke diaken.

Van Bruggen vindt dit een te betreuren ontwikkeling. Hij wil de diaken van vandaag weer terugbrengen naar de plaats die hij vroeger innam: tussen de vele helpers en helpsters.

Hendriks bestrijdt deze visie. Hij kiest voor de positie van de diaken, zoals de Kerkorde deze aangeeft. De vrouwelijke diaken wijst hij daarom af. Het valt me op, dat ook hij zo gemakkelijk heenstapt over het feit, dat er in de Schrift wel sprake is van vrouwelijke diakenen. Zo noemt bv. Paulus Febe diakonos. Zoals veel anderen maakt hij zich er vanaf met de opmerking, dat diakonos ook wel dienaar kan betekenen. Dan is het toch minstens nodig duidelijk te

Kolofon

Redactie:

T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma
M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds. K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenaanz.::

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Telefoon
03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min.
f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs

(bij vooruitbetaling):
f50,- per jaar of f26,50 per half jaar. Voor
studenten f40,- per jaar. Buitenland f70,-
per jaar of f95,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Telefoon 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

maken, waarom we bij Febe diakonos door dienaars vertalen en op andere plaatsen door diaken.

Het is trouwens interessant wanneer men met betrekking tot de vrouwelijke diaken de geschriften van prof. v. Bruggen, dr. Hendriks en ds. C. den Boer naast elkaar legt. Jammer, dat de opvatting van de laatste niet besproken wordt. Alle drie schrijvers hebben hun eigen argumentatie om de vrouwelijke diaken min of meer af te wijzen. De vraag rijst dan wel in hoever men nu onbevooroordeeld de Schrift leest.

Ook het laatste artikel behandelt een interessant onderwerp. „Het koninkrijk van God en de Kerk.” Reeds op het Amersfoorts Congres in 1948 was dit een heet hangijzer. Ik heb niet de indruk, dat men sindsdien veel verder is gekomen.

Op dat congres sprak prof. Greydanus over „Kerk en Koninkrijk Gods.”

Dr. Hendriks meent dat Greydanus zich te weinig rekenschap geeft van de vraag: wat moeten wij aan met de vruchten van het werk van de Heilige Geest, die ook buiten de kerk gevonden worden? Wat betekent het voor onze christelijke aktie, dat er burgers van het

rijk blijken te zijn, die zich niet tot de kerk laten vergaderen, maar in wier leven toch de gerechtigheid van het koninkrijk zichtbaar wordt?

Greydanus ging daar inderdaad niet diep op in. Mijn indruk was, dat hij daar opzettelijk niet verder op inging wegens de spanning, die op dat congres al voelbaar was. Terecht, want op dit congres tekende zich al de tegenstelling af, die later zou leiden tot een breuk in de vrijgem. geref. kerken. Greydanus was ook in die tijd een wijs en voorzichtig mens.

Ik hoop, dat velen dit geschrift van dr Hendriks ter hand nemen.

Het is echt de moeite waard.

O. Mooiweer, Enschede

Persschouw

We kwamen in onze paperassen een knipsel tegen uit „Kerknieuws” toen het nog werd geredigeerd door Niek Scheps. In welk jaar het stuk werd gepubliceerd weet ik niet. Het doet er ook niet zoveel toe, want m.i. is het verhaal aktueel. Hier volgt het:

„Als u het begrijpt

In een kerkblad stond het volgende artikelje met de titel *Flitsen uit de kerkeraadsvergadering*. De namen en de data zijn weggelaten. Het ging om de kerkeraad van de gemeente X, waar ds IJ. te Z. beroepen was. Ds IJ. te Z. heeft schriftelijk gemotiveerd waarom hij voor het beroep naar X heeft bedankt. De reden is de wijze waarop hij – na het beroep – tijdens een bijeenkomst op... door de kerkeraad voor het blok is gezet vanwege een boze stem met een ongevraagd advies waaraan de kerkeraad veel gewicht meende te moeten geven.

De vergadering erkent dat er, onder druk van de tijd, procedurefouten zijn gemaakt, maar stelt, dat de weergave van ds IJ. eenzijdig is.

In een extra vergadering op... werd besloten tot de bijeenkomst op... vanwege zijn specifieke wensen op het gebied van het traktement, huisvesting en keuze van de wijk.

Daarnaast rees inderdaad ook de vraag of het gewicht van eerder verkregen inlichtingen op het gebied van „Samenwerken” wel op de juiste waarde was geschat.

Met instemming van de beroepscommissie is het bewuste gesprek gevoerd, overigens in een open verstandhouding. Het spijt de kerkeraad achteraf dat de afvaardiging naar het gesprek te groot was en dat de omstan-

digheden waarin het onderhoud heeft plaatsgehad ds IJ. en zijn vrouw voor een uiterst moeilijke situatie stelden.

De vergadering keurt een uitgebreide antwoordbrief aan ds IJ. goed waarin het vorenstaande is verwoord.”

Wie er iets van begrijpt mag het zeggen.”

Kerkdiensten in Zuid-Spanje

Kerkleden, die hun vakantie doorbrengen aan de Costa del Sol zijn hartelijk welkom in de kerkdiensten.

In Fuengirola: 9.30 uur. Adres: de Scandinavische Toeristenkerk (Skandinaviska Turistyrkan Kirkan). Pasco Maritimo, Los Bolichos.

In Torremolinos: 11.30 uur. Adres: Het Holland Huis (bij het A.N.W.B.-kantoor).

Nadere inlichtingen: M. van Veelen, Scalmeyerpad 2, Soest, tel. 02155-15147.

Nederlandse Protestantse kerkdiensten in Zwitserland

Op zondagen in:

Tenero: 9.00 uur Camping Tamaro aan het meer. 1ste zondag in juli t/m 1ste zondag in augustus.

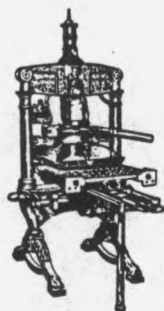
Locarno (Muralto) 10.45 uur Evangelische Kirche, via Sciaroni. Laatste zondag in juni t/m 2de zondag in augustus.

Locarno: 17.00 uur Evangelische Stadtmission, via Frascini, hoek via G. Cattori (naast ziekenhuis) 1ste zondag in juli t/m 1ste zondag in augustus.

Tijdens de kerkdienst in Muralto is er oppas voor uw kinderen.

Lugano: zondag 28 juni tot zondag 9 augustus, elke zondagavond om 5.00 uur in de Evangelische Kirche, via Cattaneo 2 te Lugano, een Nederlandse dienst.

BIJ GEBORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukwerk

Neem zelf een abonnement

U hoeft er
niet
(volledig)
achter te staan
om er (toch)
voor te zijn.

☐ kennismakingsnummers

☐ abonnement

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Opbouw
voor mij